

Ärendenummer
TRV 2024/84549
Motpartens ärendenummer
FM2024-19095:1

Dokumentdatum
2025-01-16

Konfidentialitetsnivå
1 Ej känslig

Mottagare
Försvarmakten,
fst-stod-log-funk-tp@mil.se

Kopia till
Diariet
Gd-sekreterare
Verksgemensam styrning
Webb- och projektstöd
li.registrator@regeringskansliet.se
hans.oqvist@regeringskansliet.se
eva.svensson@regeringskansliet.se

Yttrande – remiss på Försvarmaktens svar till Sveriges nationella plan för militär rörlighet 2024-2026

Trafikverket har beretts möjlighet att svara på remiss om Försvarmaktens regeringsuppdrag att lämna förslag på genomförande av Sveriges nationella plan för militär rörlighet 2024-2026 (Fö2024/01388).

Trafikverkets yttrande avser förslag som påverkar myndighetens verksamhet eller faller inom ramen för vårt ansvarsområde. Övriga myndigheter inom beredskapssektor Transporter lämnar separata yttranden för respektive myndighet.

Försvarmakten föreslår att revidera Sveriges transportpolitiska mål i försvarspolitiskt syfte. Trafikverket delar inte uppfattningen att de transportpolitiska målen behöver ses över. Prioriteringar för att uppfylla behov för totalförsvaret bör istället hanteras genom särskilda uppdrag och beslut om finansiering i de fall det handlar om transportinfrastruktur. Trafikverket ser fram emot att tillsammans med Försvarmakten och andra aktörer aktivt arbeta vidare med att utveckla förmågan till militär rörlighet inom ramen för regeringens Nationella plan för militär rörlighet.

Försvarmakten föreslår även att regeringen ska se över Trafikverkets instruktion och regleringsbrev i syfte att ge tydliga prioriteringar och uppdrag till myndigheten att samordna totalförsvarets transport- och resursbehov. Sådana förslag kan innebära genomgripande förändringar av transportpolitiken och ordningen med en långsiktig planeringsprocess. Ett utökat ansvar som omfattar samordning av totalförsvarets transport- och resursbehov torde vara både komplext och omfattande. Förslaget behöver därför förtydligas och ett utökat ansvar behöver åtföljas av finansiering.

Ärendenummer
TRV 2024/84549
Motpartens ärendenummer
FM2024-19095:1

Dokumentdatum
2025-01-16

En effektiv utveckling av den militära rörligheten förutsätter finansiering för genomförande av åtgärder för att möta militära behov. Trafikverket vill därför betona att finansiering behöver tillföras vid tillkommande uppdrag. En ökning av anslagen är nödvändig för att undvika att transportpolitiskt motiverade och beslutade åtgärder nedprioriteras och senareläggs. Trafikverket konstaterar även att genomförandekapacitet i form av exempelvis tillgång till entreprenörer riskerar att bli en begränsande faktor som kan kräva prioritering av åtgärder.

Det är positivt att Försvarmakten betonar vikten av att koordinering sker mellan de olika forum och aktiviteter som pågår (Nato, nordiskt samarbete, EU) för att åstadkomma gränsöverskridande militär rörlighet. Inom transportområdet är det nordiska transportberedskapssamarbetet, NTPC (Nordic Transport Preparedness Cooperation), en viktig arena där arbete sker med många av de identifierade frågorna i remissens åtgärdsförslag.

Komplettering avseende luftfart

Utifrån Trafikverkets ansvar för långsiktig planering för luftfarten vill verket lyfta de regionala flygplatsernas viktiga roll utifrån Natos krav för storskaliga militära operationer. I synnerhet beredskapsflygplatsernas roll i totalförsvaret behöver förtydligas i remissens åtgärdsförslag. Detta eftersom stora delar av luftfartens infrastruktur i landet, utöver statlig infrastruktur som ägs och förvaltas av Swedavia AB respektive Luftfartsverket, ägs och förvaltas av kommunala och regionala myndigheter eller av privata aktörer.

Trafikverkets bedömning är att de ekonomiska förutsättningarna för luftfartsaktörers ökade beredskapsförmåga, inbegripet fysiska åtgärder utifrån Försvarmaktens och Natos behov, förutsätter ytterligare finansiering och justerade uppdrag.

Detaljsynpunkter och förslag till justeringar

Nedan följer Trafikverkets förslag på justeringar och kompletteringar avseende föreslagna åtgärder under aktuell rubrik i remissen. Föreslagna åtgärder som inte berör myndigheten eller åtgärder som bifalles utan synpunkt redovisas inte.

Kapitel 3.2 Sveriges försvars- och säkerhetspolitik

Försvarmaktens förslag: Inrätta ett organ för transportprioritering under alla Sveriges och Natos beredskapsgrader bestående av relevanta aktörer ur totalförsvaret (de tio, sektorberedskapsmyndigheterna, de sex

Ärendenummer
TRV 2024/84549
Motpartens ärendenummer
FM2024-19095:1

Dokumentdatum
2025-01-16

civilområdes länsstyrelser, Försvarsmakten och relevanta företrädare ur näringslivets fyra olika transportslag).

Trafikverket anser att ett organ för transportprioritering kan vara lämpligt för att hantera lägen där det råder brist på kapacitet i förhållande till de sammantagna samhällsviktiga behoven av transporter inom totalförsvaret. Trafikverket bedömer dock att det behövs styrning i vad uppgiften omfattar. Trafikverket är positiv till att inom ramen för vårt sektorsansvar, samt ansvar inom nordiska samarbetet NTPC, bidra till utvecklingen av denna fråga.

Försvarsmaktens förslag: Uppdra till berörd myndighet att forma en nordisk arbetsgrupp för finansiering med målet att identifiera, synkronisera och koordinerat argumentera för finansiering av gränsöverskridande infrastrukturbehov.

Trafikverket ser att syftet med en sådan grupp är att åstadkomma finansiering av gränsöverskridande infrastrukturbehov som behöver ske utöver befintlig finansiering av transportinfrastruktur, i annat fall försenas åtgärder inom den nationella planen för transportinfrastruktur. Frågan har även identifierats inom nordiska transportberedskapssamarbetet, NTPC, som en av de frågor där länderna har gemensamma intressen att arbeta med frågan.

Försvarsmaktens förslag: Genomföra revidering av Trafikverkets transportpolitiska mål så att de i högre och tydligare grad stödjer behov inom utveckling av totalförsvaret.

Trafikverket delar inte uppfattningen att Sveriges transportpolitiska mål behöver ses över. Prioriteringar för att uppfylla behov för totalförsvaret bör hanteras genom särskilda uppdrag och beslut om finansiering i de fall det handlar om transportinfrastruktur.

Försvarsmaktens förslag: Utge ägardirektiv till statliga bolag att utgöra totalförsvaresresurs, detta i syfte att säkerställa tillgängliga resurser i alla konfliktnivåer och alla beredskapsgrader, såväl Sveriges som Natos.

Trafikverket tillstyrker förslaget, den är av stor vikt för hela transportsektorn och har lyfts tidigare. Föreslagen åtgärd bör föregås av utredning av konsekvenser och lämplighet, samt förtydligande kring roller, ansvar, konkurrensneutralitet och finansiering. Transportresurser för totalförsvarets behov finns i dag fördelat på offentliga och privata aktörer och

Ärendenummer
TRV 2024/84549
Motpartens ärendenummer
FM2024-19095:1

Dokumentdatum
2025-01-16

därför behöver också möjligheten för såväl offentliga som privata aktörer att bidra till totalförsvaret möjliggöras.

Försvarsmaktens förslag: Uppdra åt Försvarsmakten att återuppta en central Fältarbetsberedning med identifierade myndigheter och andra intressenter med slutredovisning fjärde kvartalet 2025. Trafikverket bör ingå. Huvudfrågeställning att återupprätta reserv-/ersättningsbrolägen som omfattar finansiering, ägarförhållanden och vidmakthållande.

Trafikverket är positiva till att arbetet initieras och vill lyfta att finansiering för utveckling av området krävs. Vidare bedömer Trafikverket liksom Försvarsmakten att frågor relaterade till ägarförhållanden, ansvar för och finansiering av vidmakthållande bör utredas.

Kapitel 3.3 Vårdlandsstöd

Försvarsmaktens förslag: Uppdra åt någon att analysera upphandlingslagstiftningen för att identifiera nödvändiga förändringar för att möjliggöra multinationella avtal och kontrakt.

Trafikverket föreslår att analysuppdraget bör omfatta att utreda möjligheter och eventuella hinder till multinationella avtal och kontrakt utifrån befintliga förutsättningar istället för att förutsätta att lagstiftningen behöver förändras.

Kapitel 3.4 Tillträde till svenskt territorium

Försvarsmaktens förslag: Uppdra åt bl.a. Trafikverket att implementera målsättningarna i Letter of Intent tecknat av regeringen med Danmark, Norge, Island och Finland.

Trafikverket anser att verket tillsammans med Försvarsmakten bör analysera hur avsiktsförklaringen kan omhändertas avseende transportområdet, inklusive uppdrag och finansiering. NTPC är en lämplig samverkansarena för arbetet i frågor så som infrastrukturåtgärder och finansiering. Utökad ansvar och utökade uppgifter för Trafikverket behöver finansieras.

Ärendenummer
TRV 2024/84549
Motpartens ärendenummer
FM2024-19095:1

Dokumentdatum
2025-01-16

Kap 3.5 Transportinfrastruktur, det transeuropeiska nätet (TEN-T) och fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE)

3.5.1 Transportinfrastruktur

Försvarsmaktens förslag: Fatta beslut om byggstart och slutförande av de kritiska järnvägsbehov som Försvarsmakten i oktober 2024 lämnade in till Försvarsdepartementet.

Trafikverket lyfter att byggstart och slutförande kräver kompletterande finansiering. Trafikverket har nu i regleringsbrev fått medel för att utreda dessa kritiska infrastrukturåtgärder vidare. Utöver frågan om finansiering konstaterar Trafikverket att tillgängliga resurser i form av bland annat utredningsresurser, entreprenörer m.fl. som ska genomföra åtgärder riskerar att bli en begränsande faktor.

Försvarsmaktens förslag: Fatta beslut om justeringar eller undantag i författningar som innebär administrativa eller tidsmässiga hinder i relation till det akuta behovet av etablering av de infrastrukturbehov som Försvarsmakten bedömer att Sverige och dess allierade har. Exempel på lagar kan vara järnvägslagen och miljöbalken. (Trafikverket, Transportstyrelsen, Luftfartsverket, Sjöfartsverket, Tullverket, Kustbevakningen och MSB) ansvarar för att identifiera hinder och ge förslag på åtgärder.

Trafikverket genomför idag ett arbete med att se över befintliga processer och handlingsutrymme inom befintligt uppdrag och regelverk i syfte att identifiera hur processens ledtider för genomförande av åtgärder eventuellt kan upp gällande totalförsvarsåtgärder. Ett möjligt utfall av detta kan på sikt vara förslag på ändringar eller undantag kopplat till befintlig lagstiftning. Trafikverket konstaterar dock att lagändringar förutsätter utredning och remissförfarande där olika intressen kan vägas mot varandra, detta tar tid. Ledtider för formella processer påverkas även av handläggningstider hos andra myndigheter vid exempelvis miljöprövning.

Försvarsmaktens förslag: Översyn av Trafikverkets myndighetsförordning och regleringsbrev i syfte att ge tydliga prioriteringar och uppdrag till myndigheten, i rollen som sektorsansvarig beredskapsmyndighet inom området Transporter, att samordna totalförsvarets transport- och resursbehov.

Trafikverket menar att innebörden och omfattningen av vad samordning av totalförsvarets transport- och resursbehov innebär behöver tydliggöras utifrån vad som avses kopplat till nationell plan militär rörlighet. Den skulle även

Ärendenummer
TRV 2024/84549
Motpartens ärendenummer
FM2024-19095:1

Dokumentdatum
2025-01-16

kunna innebära att Trafikverket tar över andra myndigheter och aktörers skyldighet (enligt bl.a. ansvarsprincipen) att svara för sina egna behov. Trafikverket konstaterar att uppbyggnad av organisation för att ansvara för uppgiften förutsätter såväl finansiering som konkretisering av myndighetens uppdrag. Trafikverket har inom ramen för uppdraget ¹ som sektorsansvarig myndighet ett samordningsansvar att leda arbetet med att samordna åtgärder inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. Sektorsansvaret innebär även ett ansvar att verka för att de åtgärder som beredskapsmyndigheterna inom beredskapssektor vidtar är samordnade med de åtgärder som andra beredskapsmyndigheter, inklusive länsstyrelser och civilområdesansvariga länsstyrelser, samt Försvarsmakten vidtar.

Övriga förslag i remissen

Försvarsmaktens förslag: I syfte att organisera främst ideella lokförare och lokaltågklarare så bör en frivillig organisation för järnväg, Frivilliga Järnvägskåren upprättas.

Trafikverket vill lyfta vikten av att säkerställa personalförsörjningen med verktyg så som civilplikt, frivilliga försvarsorganisationer och krigsplacering. Föreslagen åtgärd bör föregås av utredning av konsekvenser och lämplighet, samt förtydligande kring roller, ansvar och finansiering.

Avslutande kommentar

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Roberto Maiorana. Föredragande har varit Paulina Lund, nationell beredskapsplanerare, Central Funktion Säkerhet. Samråd har skett med Verksgemensam styrning, verksamhetsområdena Planering, Trafik, Underhåll samt central funktion Juridik. I den slutliga handläggningen har Minna Nyman, avdelningschef Samverkan, säkerhetsdirektör Mattias Dejke, Central Funktion Säkerhet och överdirektör Francisca Ramsberg deltagit.

Roberto Maiorana
Generaldirektör

¹ Regleras i Förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap

Ärendenummer
TRV 2024/84549
Motpartens ärendenummer
FM2024-19095:1

Dokumentdatum
2025-01-16

Paulina Lund
Nationell beredskapsplanerare

paulina.lund@trafikverket.se
Direkt: 010-123 43 07

Trafikverket

Adress: 781 89 Borlänge
Besöksadress: Röda vägen 1
Telefon: 0771-921 921
trafikverket.se

Bilaga 1 Tabell

Sida	Rad	Nuv. text	Ändrings eller tilläggförslag	Övrigt
7	23-26	TEN-T nätverket är inom exempelvis järnvägsområdet de facto Sveriges järnvägsstambanor. Där finns huvuddelen av civilsamhällets transporter, men endast en begränsad del av den militära rörligheten.	TEN-T nätverket är inom exempelvis järnvägsområdet, med ett fåtal undantag, Sveriges mest trafikerade järnvägar. Där finns huvuddelen av civilsamhällets transporter, men endast en begränsad del av den militära rörligheten.	På vägsidan är TEN-T-nätet begränsat i jämförelse med övrigt vägnät då endast de större vägarna täcks in. På järnvägssidan är det mer heltäckande, och många järnvägar utöver stambanorna ingår i TEN-T.
7	Sista stycket	Det finns medel i EU (TEN-T transport infrastructure) som kan nyttjas för utvecklingen av infrastrukturen i Sverige/Norden om nyttan är till förmån både för militär och civil trafik (Dual Use).		Detta stycke förefaller ha hamnat i fel avsnitt. Det som omnämns i stycket avser rimligtvis FSE, vilket beskrivs i nästa avsnitt (3.5.3). Inom FSE har det funnits möjligheter 2021, 2022, 2023 att söka EU-medel specifikt inom militär rörlighet.
11	8	FISE NODE	NTPC	Ny beteckning

TMALL 0422 Brev 4.0

Ärendenummer
TRV 2024/84549
Motpartens ärendenummer
FM2024-19095:1

Dokumentdatum
2025-01-16

12	3	Ändring av trafikförordningen (1998:1276) 4:e kap. avseende totalvikt för delbart gods så att civila transportörer ingående i en militär lastbilskonvoj kan lasta delbart gods med en totalvikt överstigande 60 ton.	Avses mer än BK1? Isf inte självklart att det är möjligt. Det är inte endast lagstiftningen som sätter begräsningarna utan även den faktiska bärighetsklassen på vägen, bron, trafikplatsen. Vi är osäkra på om det är särskilda regler för militärkonvoj men hittar inget kring detta i Trafikförordningen. Skulle hjälpa om man angav vilken paragraf i kapitel 4 som avses.
----	---	--	--

Dokumentegenskaper, Ärendenummer TRV 2024/84549, Motpartens ärendenummer FM2024-19095:1, Dokumentdatum 2025-01-16, Dokumenttyp BREV. Konfidentialitetsnivå.1 Ej känslig

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.